

AKCE TOMIS: ODTAJNĚNÉ FOTKY ZADRŽENÍ VÁCLAVA HAVLA Z ARCHÍVU StB

REFLEX

PROČ
POLICIE
ZNOVU
VYŠETŘUJE
77 LET STARÝ
PŘÍPAD

KDO
ZABIL JANA
MASARYKA?

20. BŘEZNA 2025 | 59 Kč | 2,79 € | WWW.REFLEX.CZ

12

TÉMA

NEKONEČNÝ PŘÍPAD MASARYK

TEXT BARBORA PRCHALOVÁ FOTO NÁRODNÍ ARCHÍV

**ZÁHADNÁ SMRT MINISTRA ZAHRANIČÍ
STÁLE VZBUZUJE OTÁZKY. PODAŘÍ SE POLICII
PŘÍPAD Z ROKU 1948 ROZLUŠTIT?**

Bezvládné tělo muže leží na dvoře Černínského paláce. Je oblečený v pyžamu, břicho má odhalené a krátké kalhoty mají přetrženou šňůrku. Mnohačetným zraněním nejvíce vévodí rozdrcené paty, na které zřejmě dopadl. Je 10. března 1948 a časně ráno je mrtvý ministr zahraničí Jan Masaryk nalezen pod oknem koupelny svého bytu. I po 77 letech smrt oblíbeného politika vzbuzuje otázky: jednalo se opravdu o sebevraždu, jak případ uzavřela Státní bezpečnost, nebo ho někdo zavraždil?

Jan Masaryk se narodil 14. září 1886 v Praze-Vinohradech do rodiny akademika a budoucího prvního prezidenta Československé republiky Tomáše Garrigua Masaryka. V obecné škole měl dobrý prospěch, ale na střední už se mu tolik nedařilo, a v roce 1906 dokonce nepřišel k maturitě. Nakonec se v roce 1919 po službě v armádě uchytil v diplomatických službách ministerstva zahraničí, působil ve Washingtonu či v Londýně. Političti představitelé cizích zemí na něj vzpomínali jako na vtipného a charismatického společníka a špičkového diplomata, který prosazoval těsnou spolupráci se západoevropskými demokraciemi.

Po mnichovské dohodě Masaryk na funkci vyslance v Londýně rezignoval a odplul do USA. Po okupaci ČSR 15. března 1939 se vrací do Londýna, aby se roku 1940 stal ministrem zahraničí exilové vlády. Po válce se vrátil zpět do Československa a nadále zastával funkci ve třech poválečných vládách Národní fronty. Nikdy se ale plně neztotožnil s orientací na Východ, i když se v únoru 1948 nepřipojil k demisi 14 demokratických ministrů, což významně přispělo k legitimizaci Gottwaldovy vlády.

Jen o pár dnů později byl Masaryk nalezen mrtve. „Na dlouhém vládním stole před jedním křeslem leží červeno-bílá kytice květů. Tam dnes nezasedne Jan Masaryk. Ministr zahraničních věcí, doktor Jan Masaryk, není již mezi námi živými,“ oznámil Masarykovo úmrtí na schůzi ústavodárného Národního shromáždění komunistický ministr vnitra Václav Nosek. Ten rovněž oznámil, že příčinou byla sebevražda.

Ale bylo to tak? Od samého začátku byly pochybnosti o okolnostech Masarykovy smrti. Především bylo zvláštní, že vyšetřování převzala Státní bezpečnost a ta velmi rychle případ uzavřela se závěrem, který avizoval Nosek. „Případ je složitý hlavně proto, že nelze sestavit časovou osu. Zatímco Nosek oznámil ve dvě odpoledne, že Masaryk vyskočil z okna před půl sedmou, na místě podle různých svědectví vyšetřovatelé byli už kolem páté hodiny ráni,“ řekla nám badatelka Václava Janděčková ze Společnosti pro výzkum zločinů komunismu, jež se smrtí Jana Masaryka dlouhodobě zabývá. A dále poznamenala, že v době Noskova oznámení ještě nebyla provedena pitva, přesto se celý svět dozvěděl, že to byla sebevražda v po minutě smyslu.

VÝPOVĚĚ KRIMINALISTY

Doktor Josef Teplý, který první ohledal Masaryka kolem páté ráno, uvedl, že smrt nastala čtyři až šest hodin předtím. Janděčková první objevila nahrávku svědectví z roku 1968 kriminalisty Vilibalda Hofmanna, jenž byl jedním z prvních na místě už v 5.25 ráno. Na pásce se manželovi své sestřenic Jindřichu Grulichovi svěřil, že s Masarykovým tělem bylo manipu-

lováno stejně jako s fotografiemi i písemnými záznamy z místa činu. Kriminalista v roce 1968 na Generální prokuratuře uvedl, že jeho vlastní protokol mu ze stroje vyhodil ruský mluvčí muž. Hofmann nevěřil, že Masaryk spáchal sebevraždu. Grulich pak nahrávku skrýval před komunisty desítky let.

„To není původní snímek, to už je nebožtík upraven k fotografování. Ve vzdálenosti asi 15 cm od dopadu jeho nohou jsem našel čtyři kůstky, vyhrězlé kůstky palců, tedy články nártu. Požádal jsem jednoho z kolegů o čistý kapesník, svázal jsem to do uzlíčku a položil na zem vedle na pokyn policejního lékaře,“ uvedl Hofmann na nahrávce, kterou má *Reflex* k dispozici. Na fotografiích kapesník chybí. Snímky pak rozporoval i vrátný Černínského paláce Václav Líman, jenž stejně jako Hofmann uvedl, že ministr ležel na boku s obličejem k zemi. „Prohlašuji, že nejde o původní mrtvolu Jana Masaryka, jak jsme ji našli dne 10. března 1948,“ uvedl v roce 1968 na Generální prokuratuře Líman, na což upozorňuje Janděčková.

Hofmann měl také nařizeno, ať v bytě hledá závěť, ačkoli bylo známo, že neexistuje. Teorii o vraždě nahrává právě i svědectví policejního doktora Josefa Teplého. Ten si všiml rány za Masarykovým pravým uchem, která vypadala jako střelná. Hofmann ji neviděl, ale později o ní mluvila i Anna Topinková, manželka správce, jež v Černínském paláci pracovala jako kuchařka.

„Tak jsme se tam všichni sešli. Jen já jediná jsem šla k obličejí a hladila ho. Výraz měl takový vyděšený. Hladila jsem ho i po rukách a zdálo se mi, že je má takové špinavé. Krk měl takový celý modrý. Za uchem jsem viděla takovou díрку jako hrásek, okolo byla taková zčernalá krev, mi připadalo. Ptala jsem se, co to má za tu díрку, a tajný nám řekl, že už musíme jít,“ uvedla v roce 1968 v Československé televizi i na Generální prokuratuře kuchařka Topinková.

Před pohřbem pak bylo Masarykovo tělo vystaveno a na popisovaném místě ležel svazek sněženek, z dobových fotografií tedy nejde poznat, zda měl krk poraněný. Patolog Jaromír Tešsař, který se účastnil Masarykovy pitvy, později prohlásil, že se ještě nesetkal s tím, že by někdo

skákal při sebevraždě po zádech. Vyšetřování ovšem bylo uzavřeno.

PŘIZNÁNÍ BYDŽOVSKÉHO

O více než rok později, v listopadu 1949, byl zatčen pracovník ministerstva zahraničí Jan Bydžovský kvůli podezření z vyzvědačství ve prospěch britských tajných služeb. Podle záznamů StB při výslechu v lednu a únoru 1950 Bydžovský podrobně vypovídal, že Masaryka zabil spolu s vojenským zpravodajcem Františkem Fryčem. Do bytu v Černínském paláci přišli předat depeše od generálního sekretáře ministerstva zahraničí Arnošta Heidricha, jenž údajně Bydžovskému vraždu nařídil. Masarykovi pak Bydžovský v nestřeženém okamžiku nasypal do kávy uspávací prášek a dvojice počkala, až začne působit.

„Donesli jsme ministra Masaryka k oknu, které bylo – pokud se pamatuji – otevřeno. Vysadil jsem nohy ministra Masaryka na okno, a aniž jsem ho pustil, šel jsem pomoci plukovníku Fryčovi... a shodili jej tak, že padal nohama napřed. Pak jsem řekl: ‚Zaplať pánbůh, už je to odbyto.‘ Pak jsme si podali ruku a plukovník Fryč řekl: ‚Vy jděte napřed, já to zde trochu uklidím,‘“ uvádí se v protokolech StB.

K činu se spontánně doznal celkem čtyřikrát, své výpovědi ale měnil a nakonec několikrát odmítl, že by měl s Masarykovou smrtí cokoliv společného. Jeho syn Jan později uvedl, že se k vraždě přiznal kvůli obavě o svou rodinu. Údajný spolupachatel Fryč v srpnu 1968 prohlásil, že ohledně své účasti na Masarykově vraždě vůbec nebyl StB vyslýchán.

Přesto ale někteří lidé, kteří se případem zabývají, věří, že Bydžovský se na smrti podílel. „Jana Masaryka vyhodili 10. března 1948 z okna jeho bytu v Černínském paláci na popud špičkového diplomata Arnošta Heidricha ministroví nejbližší spolupracovníci Jan Bydžovský s Františkem Fryčem,“ uvedl letos v rozhovoru pro server Seznam Zprávy badatel Jaroslav Čvančara s tím, že trojice považovala Masaryka za zrádce kvůli jeho prosovětským projevům, včetně prohlášení, že by jeho otec souhlasil s únorovým převratem.

Janděčková nevyklučuje, že se Bydžovský mohl na smrti Jana Masaryka podílet, je ale přesvědčena, že v takovém případě za nitky v pozadí ve skutečnosti tahal Kreml. Hlavně proto, že komunisté by jistě využili možnost hodit jeho smrt na britskou tajnou službu.

Ale teorii je spousta. Případ byl vícekrát znovuotevřený i policií, několikrát i na podnět Janděčkové. V roce 1998 policista Jan Havel ve své knize o vyšetřování z let 1993 až 1996 dospěl k závěru, že do Masarykova bytu vniklo pětičlenné komando, aby vykonalo prohlídku, a ministr zahraničí při pokusu o únik vypadl z okna. O sedm let později už vyšetřovatelé přišli s odvážnějšími závěry: nešlo o nehodu ani sebevraždu, ale o vraždu s neznámým pachatelem. „Konstatuji, že ho vystrčili z okna

**PŘED POHŘBEM BYLO
TĚLO VYSTAVENO
A NA POPISOVANÉM MÍSTĚ
LEŽEL SVAZEK SNĚŽENEK,
Z DOBOVÝCH FOTOGRAFIÍ
TEDY NEJDE POZNAT, ZDA
MĚL KRK PORANĚNÝ.**

koupelny a z výšky 14,5 metru ho svrhli na nádvorní, čímž mu způsobili mnohočetná zranění, jimž na místě po pádu podlehl, tedy úmyslně jej usmrtili. Přičemž čin spáchali zvláště surovým a trýznivým způsobem na veřejném činiteli pro výkon jeho pravomocí a pro jeho politické přesvědčení. I když nemám vraha, vražda je nezpochybnitelná," uvedl vyšetřovatel Ilja Pravda pro *Mladou frontu DNES* v roce 2004.

ZNOVUOTEVŘENÍ PŘÍPADU

V lednu tohoto roku se policie opět začala úmrtím Jana Masaryka zabývat. Ke znovuotevření případu přispělo objevení nových diplomatických a zpravodajských dokumentů z USA, Velké Británie a Francie. Policejní útvar Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu Služby kriminální policie a vyšetřování případ prověřuje kvůli podezření ze spáchání vraždy.

„Momentálně probíhá překlad materiálů. Zároveň jsme potěšeni, že po tomto našem mediálním zveřejnění se na nás obrátila řada občanů, kteří nám doručili různé písemnosti nebo dokumenty ze svých rodinných archivů, případně nám zprostředkovali svědectví o té události. Přestože se jedná o informace zejména z doslechu, jsou to ale nové poznatky, o kterých jsme dosud nevěděli. Cílem je vyhodnotit všechny materiály, jež se nám podaří shromáždit, porovnat je s tím, co jsme v minulosti v rámci prověřování zjistili, a stanovovat další verze možné scénáře události," uvedl ředitel Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu Dalimil Sypták, jenž se nyní vyšetřováním Masarykovy smrti zabývá.

Podle novináře Jana Horáka z *Aktuálně.cz* je mezi dokumenty zásadní svědectví zdroje příslušníka americké vojenské tajné služby, který působil v Praze. Neznámý zdroj tomuto důstojníkovi zprostředkoval výpověď komorníka Jana Masaryka Bohumila Příhody. „Ten mu vyprávěl, že v předvečer smrti Jana Masaryka, někdy kolem deváté desáté večer, za ním přišli tři muži, s nimiž měl Masaryk prudkou hádku. A jedna z citací, kterou měl Příhoda slyšet, byla, že Masaryk měl opakovaně křičet: ‚To vám nepodepíšu, chtějte po mně všechno možné, ale tohle ne, tohle se odehraje jenom přes moji mrtvolu,‘“ řekl Horák Českému rozhlasu s tím, že Příhoda nejspíše muže neznal.

Jandečková uvedla, že jedním z těchto mužů mohl být tiskový atašé londýnského velvyslanectví Pavel Kavan. Ten tvrdil, že Masaryka navštívil už v odpoledních hodinách, záznamy o jeho návštěvě se ale rozcházejí a protokol na Generální prokuratuře bývalého zpravodajského důstojníka ministerstva vnitřní věci Štěpána Plačka z roku 1968 uvádí, že Kavan měl Masaryka navštívit až v jedenáct večer. „Jeden zdroj mi poskytl svědectví určitého Johna Federera v Austrálii, že se mu Kavan svěřil, že Masaryka zabil v hádce. Tomu by odpovídalo to, že v bytě byly stopy po zápasu," přiblížila Jandečková.

Podle badatelky je také možnost, že rozdrčené paty nebyly způsobené skokem či pádem z okna, ale ranami tupým předmětem, například palicí, jak se domníval doktor Teplý, a tělo ministra zahraničí bylo na nádvoří snesené. Odmítá verzi, že se jednalo o sebevraždu. Zmiňovanému Heidrichovi se podle jeho slov Masaryk údajně svěřil, že se chce inspirovat činem ministra spravedlnosti Prokopa Drtiny, který ale svůj sebevražedný pokus přežil. Navíc v té době byly pochybnosti, zda se vůbec i v případě Drtiny jednalo o sebevražedný pokus, Masaryk se navíc podle poznatků Jandečkové měl Heidrichovi se svým záměrem svěřit ještě před Drtinovým skokem.

„Masaryk byl další vypadnutí z okna, což je trochu zvláštní. I nyní je sebevražda skokem z okna v Rusku příliš častá," podotkla Jandečková. Čvančara ale pro Seznam Zprávy uvedl, že komunisté neměli mnoho důvodů se na Masarykově vraždě podílet, protože jim šel na ruku.

Je tu však i ruská linka: v roce 2006 publicista Leonid Paršin uvedl, že jeho matka Jelizaveta Paršinová, jež v Česku pracovala pro ruskou tajnou službu, za vraha označila svého kolegu Michaila Iljiče Bělkina, který zemřel v Moskvě v roce 1980.

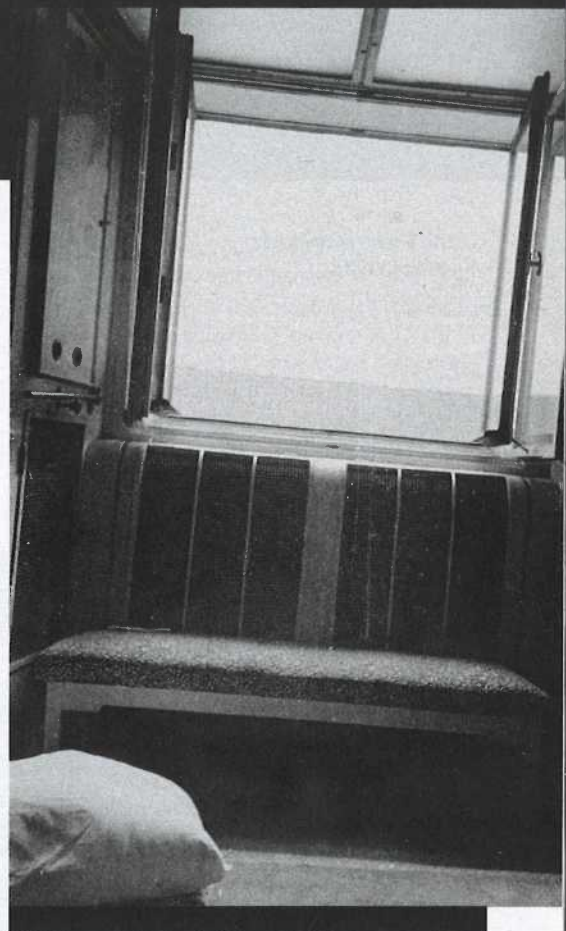
RUSKÉ ARCHÍVY

K ověření těchto i dalších informací by přispěly informace z ruských archivů. Jenže Rusko opakovaně odmítlo informace předat s tím, že žádná zmínka o Masarykově smrti v uložených listinách KGB není. „Samozřejmě předpokládáme, že by otevření ruských archivů mohlo přinést objasnění. Nicméně je potřeba si uvědomit, že i nové dokumenty jsou informace vlád od agentů a různých zdrojů, a tedy jsou to nepřímá svědectví," podotkl Sypták.

Dva absolventi Západočeské univerzity – Martin Čermák a Jan Špičák – provedli zároveň před několika lety měření Masarykova pádu. Vycházeli z fotografií Masarykova těla z roku 1948, z náčrtku Kriminální ústředny, který uvádí polohu těla, pitevního protokolu kvůli zraněním, jež ministr utrpěl, a vlastních měření přímo v Černínském paláci. Podle jejich výpočtů Masaryk nevypadl ani nebyl vyhozen z okna, ale spadl z římsy.

„Pokud byl Masaryk přesvědčen, že tam někdo je, a já jsem přesvědčen, že tam někdo byl, protože výpovědi svědků říkají, že se v Černínském paláci něco dělo, možná skákal pod nějakou přímou hrozbou. Nebo měl v hlavě nějakého démona nebo představu, že tam někdo je. To všechno je reálná možnost. To tělo padalo symetricky a bez rotace," řekl Čermák v roce 2020 serveru *Forum 24*.

Všem teoriím se momentálně věnuje tým Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu v čele se Syptákem skládající se ze tří vyšetřovatelů a dvou kriminalistů. Podle Syptáka je záměrem vyšetřování přiblížit se k možným pravděpodobným scénářům, proto-

V LEDNU SE POLICIE OPĚT ZAČALA SMRTÍ JANA MASARYKA ZABÝVAT. K OTEVŘENÍ PŘÍPADU PŘISPĚLO OBJEVENÍ NOVÝCH DIPLOMATICKÝCH A ZPRAVODAJSKÝCH DOKUMENTŮ Z USA, VELKÉ BRITÁNIE A FRANCIE.

že kvůli tomu, že od události uplynulo již 77 let, je těžké získat přímé důkazy či svědectví. Policisté tak pracují především s dokumenty uloženými v různých archívech, ať už se jedná o Národní archiv, či Archiv bezpečnostních složek, ale také neziskových organizací nebo badatelů. V tomto konkrétním případě jsou pro nás také cenné informace předkládané Společností pro výzkum zločinů komunismu, která se zabývá nezákonnými aktivitami zpravodajského a bezpečnostního aparátu.

„Každá nová skutečnost, kterou zjistíme, přispěje k potvrzení či vyvrácení některé z verzí sebevraždy, vraždy či nehody. Tento případ je zajímavý hlavně okruhem podezřelých osob, které se mohly trestného činu vraždy na populárním ministru dopustit," přiblížil ředitel. Sypták předpokládá, že bližší informace budou moci vyšetřovatelé poskytnout za několik měsíců.